Переклад Ольги Сенюк

Доходила вже третя година, коли Мері Джейн нарешті знайшла будинок Елоїзи. Вона пояснила Елоїзі, яка вийшла зустрічати її на кінець вулички, що все складалося чудово, що вона добре пам'ятала дорогу, поки не звернула з Меррік-Ілрквей.

— Мерріт-Парквей, серденько, — поправила Елоїза і зразу ж нагадала Мері Джейн, що та вже двічі тут була, але Мері Джейн вигукнула щось незрозуміле, щось про паперові серветки й кинулась назад до машини. Елоїза, чекаючи на неї, звела комір верблюжого пальта і стала спиною до вітру. Мері Джейн швидко повернулася, втираючись серветкою, та однаково здавалась якоюсь сірою, навіть брудною. Елоїза весело заявила, що сніданок згорів до бісової матері — солодке м'ясо і все інше,— проте виявилося, що Мері Джейн уже перехопила щось дорогою. Коли вони йшли до будинку, Елоїза запитала, з якої це речі в Мері Джейн випав вільний день. Мері Джейн відповіла, що вільний у неї не цілий день, просто містер Вейнбург мав грижу й сидить удома в Ларчмонті, а вона кожного вечора возить йому пошту й пише листи, які він диктує.

— А ти знаєш, що таке грижа? — спитала вона Елоїзу.

Елоїза затоптала ногою сигарету в брудний сніг і відповіла, що добре не знає, але хай Мері Джейн не боїться, це не заразне.

— Ага,— сказала Мері Джейн, і вони зайшли до будинку.

Хвилин через двадцять вони вже допивали по першій чарці віскі з содовою у вітальні й розмовляли, розуміючи одна одну з півслова, тією особливою говіркою, якою розмовляють між собою колишні товаришки по коледжу, що жили разом у гуртожитку, їх єднала ще й спільна доля: жодна з них не скінчила коледжу. Елоїзі довелося залишити його

посеред другого курсу, 1942 року, через тиждень після того, як її застукали з одним солдатом у закритому ліфті на третьому поверсі гуртожитку, а Мері Джейн того самого року, на тому самому курсі і майже того самого місяця вийшіла заміж за курсанта джексонвільської авіаційної школи в штаті Флоріда, утлого, закоханого в літаки хлопця з Ділла, штат Міссісіпі, який з трьох місяців їхнього подружнього життя два просидів у в'язниці за те, що штрикнув ножем сержанта з військової поліції.

— Ні,— казала Елоїза,— зовсім руда.

Вона лежала на канапі, схрестивши худі, але дуже стрункі ноги.

— А я чула, що білява,— наполягала Мері Джейн. Вона сиділа на синьому стільці з рівною спинкою.— Ота, як її там, присягалася на чім світ стоїть, що білява.

— Аякже! — Елоїза позіхнула.— Вона, можна сказати, при мені фарбувалася. Отакої, скінчилися сигарети.

— Дарма, я маю цілу пачку. Десь тут, — сказала Мері Джейн, нишпорячи в сумочці.

— Ох і дурна ж та служниця,-мовила Елоїза, не міняючи пози.— Я годину тому виклала перед самим її носом дві нерозкриті коробки. Ось побачиш, зараз вона прийде й спитає, куди Їх діти. На чому я спинилася?

— На Тірінгер, — підказала Мері Джейн, закурюючи сигарету зі своєї пачки.

— Ага. Ну от, я добре пам'ятаю, вона пофарбувалася ввечері перед тим, як виходила заміж за свого Френка Генке. Ти його пригадуєш?

— Наче пригадую. Такий задрипаний солдатик? Страшенно непривабливий тип, правда ж?

— Непривабливий? Матінко рідна! Та він був схожий на невмитого Белу Лугозі.

Мері Джейн закинула голову й зареготала.

— Ну й сказонула! — мовила вона. Тоді знов нахилилася до чарки.

— Дай мені свою чарку,— сказала Елоїза, спустила на підлогу ноги в самих панчохах і підвелася. — Слово честі, дурепа. Я робила, що тільки могла, мало не примусила Лью залицятися до неї, щоб вона поїхала сюди з нами. А тепер каюся. Ой, звідки в тебе ця штука?

— Ця? — Мері Джейн торкнулася камеї у себе під шиєю.— Господи боже, та вона в мене була ще в школі. Це мамина.

— А мені от, хай йому чорт, нічого надіти,— сказала Елоїза, тримаючи в руках порожні чарки.— Якби моя свекруха простягла ноги — еге ж, дочекаєшся! — то, може, заповіла б мені кригоруб із старовинною монограмою абощо.

— То ти, виходить, тепер з нею в добрій згоді?

— Тобі все аби жартувати, — сказала Елоїза, виходячи.

— Я більше не хочу! — гукнула їй услід Мері Джейн.

— Аякже! Хто до кого набивався в гості? І хто спізнився на дві години? Тепер сиди, поки мені не набридне. І начхати мені на твою паршиву кар'єру!

Мері Джейн закинула голову і знов зареготала, та Елоїза була вже в кухні.

Коли Мері Джейн стало нудно сидіти самій у кімнаті, вона підвелася й підійшла до вікна. Відгорнувши завісу, вона сперлась рукою на раму, але забруднила пальці пилюкою, витерла їх другою рукою і відступила від вікна. Надворі брудна снігова каша явно почала підмерзати. Мері Джейн опустила завісу й вернулася до свого синього стільця повз дві напхані книжками полиці, навіть не глянувши на назви книжок. Вона сіла, відкрила сумочку й заходилася розглядати в люстерко свої зуби. Тоді стулила губи, міцно провела язиком по верхніх яснах і знов подивилася в люстерко.

— Надворі підмерзає,— сказала вона, обертаючись. — Ого, як ти швидко. Ти що, не доливала содової?

Елоїза, з повними чарками в руках, раптом спинилася. Вона націлила вказівні пальці, як дула гвинтівок, і вигукнула:

— Ані руш! Цей проклятий закапелок оточений!

Мері Джейн засміялася і сховала люстерко. Елоїза підійшла до неї з віскі. Чарку Мері Джейн вона незграбним порухом примостила на підставку і, тримаючи свою в руці, знов простяглася на канапі.

— Як ти гадаєш, що вона там робить? Розсілася своїм ситим чорним задом і читає "Сутану". Я ненароком упустила формочки з кригою, коли діставала їх з холодильника, а вона як лупне на мене очима — я їй, бачте, заважаю!

— Це вже остання, чуєш! — сказала Мері Джейн і взяла чарку.— Слухай, знаєш, кого я бачила на тому тижні? В головній залі універмагу?

— Гм-м, — гмикнула Елоїза, підмощуючи під голову подушечку.— Акіма Тамірова.

— Кого? — перепитала Мері Джейн.— Хто це такий?

— Акім Таміров. У кіно грає. Він ще так кумедно каже: "Вам усе смішки, ге?" Я його люблю... В цій проклятій хаті немає жодної зручної подушечки. То кого ти бачила?

— Джексоншу. Вона...

— Котру?

— Чи я знаю. Ту, що слухала з нами лекції з психології ту що завжди...

— Вони обидві слухали з нами лекції з психології.

— Ну, оту з жахливим...

— Ага, Марсію-Луїзу. Я її також раз була стріла. Певне, в тебе голова почала тріщати від її торохтіння?

— Ще б пак! А все ж таки знаєш, що вона мені сказала? Що доктор Вайтінг померла. Вона дістала листа від Барбари Гілл, і та написала, що минулого літа у Вайтінг знайшли рак, от вона й померла. Важила всього шістдесят два фунти. Перед смертю. Правда, жах?

— Ні.

— Яка ти стала черства, Елоїзо.

— Ну, а що вона ще казала?

— О, вона щойно вернулася з Європи, її чоловік служив десь у Німеччині, і вона була з ним. Вони жили в будинку на сорок сім кімнат, каже вона, і, крім них, там ще була тільки якась одна пара. Мали десятеро слуг, свого власного коня, а конюхом у них був чи не колишній берейтор самого Гітлера. А ще почала розповідати мені про те, як її хотів зґвалтувати солдат-негр. На весь голос посеред головної зали універмагу — ти ж знаєш Джексоншу. Той негр був у чоловіка водієм і віз її вранці на базар, чи що. Каже, так перелякалася, що навіть не могла...

— Стривай,— перебила її Елоїза, підвела голову й гукнула, — Рамоно, це ти?

— Я,— озвався тоненький дитячий голосок.

— Зачини добре двері! — гукнула Елоїза.

— Прийшла Рамона? О, я вмираю, так хочу її побачити. Я ж не бачила її відтоді, як вона...

— Рамоно! — гукнула Елоїза з заплющеними очима. — Піди до кухні, нехай Грейс скине з тебе ботики!

— Добре,— сказала Рамона.— Ходімо, Джіммі.

— О, я вмираю, так хочу її бачити, — сказала Мері Джейн. — О боже! Дивись, що я тобі наробила. Я не хотіла, Ел!

— Та нічого. Нічого! — сказала Елоїза. — Я однаково ненавиджу цей нікчемний килим. Я тобі ще наллю.

— Не треба. Лишилося більше як половина, — Мері Джейн підняла чарку.

— Не хочеш? — сказала Елоїза. — Дай мені сигарету.

Мері Джейн простягла їй пачку і знов сказала:

— О, я вмираю, так хочу її бачити. На кого вона тепер схожа?

Елоїза черкнула сірником:

— На Акіма Тамірова.

— Ні, справді.

— На Лью. Викапаний Лью. А коли ще приходить його матінка, то вони як трійнята.— Не підводячись, Елоїза сягнула рукою до купки попільничок з другого краю курильного столика, їй пощастило дістати верхню й поставити собі на живіт.— Я вже думаю, чи не придбати собі собаку, може, спанієля. Щоб хоч хтось у домі був схожий на мене.

— А як тепер у неї з очима? — спитала Мері Джейн.— Не стало гірше?

— Боже, звідки я знаю?

— Чи вона взагалі бачить без окулярів? Ну, коли їй треба встати вночі в туалет абощо?

— А хіба вона скаже? Така, мерзотниця, потайна, що страх.

Мері Джейн обернулася.

— Ну, Рамоно, добрий день! — сказала вона.— Ох, яка ж гарна сукенка! — Вона поставила чарку.— Ти мене, мабуть, вже й не пам'ятаєш, Рамоно?

— Як не пам'ятає? Хто це, Рамоно?

— Мері Джейн,— відповіла Рамона й почала чухатися.

— Чудесно! — вигукнула Мері Джейн.— Може, поцілуєш мене, Рамоно?

— Годі тобі! — сказала Рамоні Елоїза.

Рамона перестала чухатись.

— Може, поцілуєш мене? — ще раз сказала Мері Джейн.

— Я не люблю цілуватися.

Елоїза пирхнула і спитала:

— А де Джіммі?

— Тут.

— Хто такий Джіммі? — спитала Мері Джейн в Елоїзи.

— О боже! її кавалер. Іде туди, куди вона. Робить те, що вона все як належиться.

— Справді? — захоплено вигукнула Мері Джейн. Вона нахилилася вперед.— У тебе є кавалер, Рамоно?

В Рамониних короткозорих очах за скельцями окулярів не відбилося ані крихти того захоплення, що бриніло в голосі Мері Джейн

— Мері Джейн щось питає тебе, Рамоно,— сказала Елоїза.

Рамона засунула пальчика до свого коротенького широкого носика.

— Не колупайся в носі! — сказала Елоїза.— Мері Джейн питає, чи в тебе є кавалер?

— Є, — сказала Рамона, не витягаючи з носа пальчика

— Рамоно, не колупайся в носі! Чуєш!

Рамона опустила руку.

— По-моему, це просто чудово,— сказала Мері Джейн.— Як його звати? Ти мені скажеш, як його звати, Рамоно? Чи це велика таємниця?

— Джіммі,— сказала Рамона.

— Джіммі? О, як я люблю це ім'я! Джіммі, а далі як, Рамоно?

— Джіммі Джіммеріно,— сказала Рамона.

— Не крутися! — сказала Елоїза.

— Дуже гарне ім’я! А де ж той джіммі? Ти не скажеш мені, Рамоно?

— Тут,— відповіла Рамона.

— Мері Джейн озирнулася навколо, тоді знов перевела очі на Рамону й усміхнулась якомога ласкавіше.— Де тут, золотко?

— Тут,— сказала Рамона.— Я тримаю його за руку

— Не розумію — сказала Мері Джейн Елоїзі, що допивала свою чарку.

— Чого ти дивишся на мене? — сказала Елоїза.

Мері Джейн перевела погляд на Рамону.

— Ага, зрозуміла! Ти просто вигадала собі маленького хлопчика. Чудесно! — Мері Джейн нахилилася вперед і привітно сказала: — Як поживаєш, Джіммі?

— Він не буде з тобою розмовляти, — сказала Елоїза. — Рамоно розкажи Мері Джейн про Джіммі.

— Що розказати?

— Не крутися, прошу тебе... Розкажи Мері Джейн, який той твій Джіммі.

— У нього зелені очі й чорний чуб.

— А ще що?

— У нього немає мами й тата.

— А ще?

— І немає ластовиння.

— А ще?

— Є шабля.

— А ще?

— Не знаю,-сказала Рамона й знов почала чухатися.

— Та він просто красень! — Мері Джейн нахилилася ще далі вперед. — А скажи, Рамоно, Джіммі також скинув ботики, коли ви прийшли?

— У нього чоботи, — відповіла Рамона.

— Чудесно! — сказала Мері Джейн Елоїзі.

— Добре тобі казати. А я мушу цілими днями терпіти це. Джіммі їсть із нею. Купається з нею. Спить із нею. Вона завжди лягає на краєчок ліжка, щоб не скотитися і не придавити його.

Мері Джейн слухала зосереджено й захоплено, закусивши нижню губу. Тоді запитала:

— Де вона взяла це ім'я?

— Джіммі Джіммеріно? Бог його знає.

— Мабуть, так звуть хлопчика в сусідів?

Елоїза, позіхаючи, похитала головою:

— У сусідів немає ніяких хлопчиків. Узагалі немає дітей. Вони прозивають мене льохою. Позаочі, звичайно...

— Мамо,— сказала Рамона, — можна вийти погратися?

Елоїза невдоволено глянула на неї.

— Ти ж щойно прийшла!

— Джіммі знов хоче надвір.

— Чого це?

— Він лишив там свою шаблю.

— Хай би його чорти забрали разом з його шаблею, — вилаялася Елоїза. — Ну добре, йди. Тільки взуй ботики.

— Можна мені. візьмити це? — спитала Рамона, беручи з попільнички надпаленого сірника.

— "Узяти", а не "візьмити". Ну, бери. І не виходь на дорогу!

— До побачення, Рамоно, — лагідно прощебетала Мері Джейн.

— ...бачення, — сказала Рамона. — Ходім, Джіммі.

Елоїза раптом схопилася на ноги.

— Дай мені свою чарку,— сказала вона.

— Ні, я справді не хочу, Ел. На мене чекають у Ларчмонті.

Містер Вейнбург такий добрий, я не можу...

— Подзвони йому і скажи, що тебе вбили. Давай чарку, хай тобі чорт!

— Не можна, слово честі, Ел. Надворі підмерзає, а в мене шини зовсім стерті. Розумієш, якщо я...

— Хай підмерзає. Йди дзвони. Скажи, що ти мертва,— мовила Елоїза. — Давай чарку.

— Ну добре... Де в тебе телефон?

— Он аж там,-сказала Елоїза, виходячи з порожніми чарками до їдальні.— Оно, бачиш? — Вона спинилася на порозі їдальні й поточилась, перебираючи ногами, щоб не впасти. Мері Джейн захихотіла.

— А я тобі кажу — ти добре не знала Волта,— казала о чверть на п'яту Елоїза, лежачи на килимі й тримаючи чарку з віскі на пласких грудях.— Ніхто так не вмів мене насмішити, як він. Просто до сліз.— Вона глянула на Мері Джейн.— Ти пам'ятаєш той вечір, в останній семестр, коли та навіжена Луїза Германсон увірвалася до нашої кімнати в самому ліфчику? Такий чорний, вона його купила в Чікаго.

Мері Джейн захихотіла. Вона лежала долілиць на канапі, спершись підборіддям на валок, щоб краще бачити Елоїзу. її чарка стояла на підлозі так, щоб можна було дотягтись рукою.

— Авжеж, він умів мене насмішити,— сказала Елоїза.— Смішив у розмові. Смішив по телефону. Навіть у листах. І найцікавіше те, що він нітрохи не намагався смішити мене, з ним просто було весело. — Вона ледь повернула голову до Мері Джейн. — Будь ласка, кинь мені сигарету.

— Я не можу до них дотягтися,— сказала Мері Джейн.

— Ну й чорт з тобою — Елоїза знову втупила очі в стелю. — Раз я була впала, — повела вона далі. — Я чекала на нього, як звичайно, на зупинці, біля самого гуртожитку, а він чогось спізнювався, прийшов, коли автобус уже рушав. Ми кинулись бігти, і я впала й звихнула собі ногу. А він каже: "Бідна моя тупташка-невдашка". Це він про мою ногу. Отак і назвав її: тупташка-невдашка. Господи, який же він був милий!

— А в Лью хіба немає почуття гумору? — спитала Мері Джейн

— Що?

— Хіба в Лью немає почуття гумору?

— А дідько його знає! Мабуть, є. Регоче, як бачить карикатури абощо.— Елоїза звела голову, взяла з грудей чарку і трохи надавила її.

— Усе-таки цього не досить, — сказала Мері Джейн. — Замало. Це ще не все.

— Що не все?

— Ну... сама знаєш. Коли хтось уміє насмішити тебе й таке інше.

-Хто тобі сказав, що не все? Слухай, ти ж не черниця чи який біс, то повинна жити весело.

Мері Джейн захихотіла.

— Ти здуріла, їй-богу! — мовила вона.

— Ох, який він був милий! — сказала Елоїза.— І веселий, і ласкавий. Але не такий солодкий, як ті дурні хлопчаки. Він і ласкавим був по-особливому. Знаєш, що він якось зробив?

— А що? — спитала Мері Джейн.

-Ми їхали поїздом з Трентона до Нью-Йорка — його саме Забирали до війська. А у вагоні холоднеча. Ми накрилися моїм пальтом. Пам'ятаю, що на мені був джемпер, я взяла його в Джойс Морроу, — пригадуєш, який у неї був гарний синій джемпер?

Мері Джейн кивнула головою, та Елоїза навіть не глянула на неї.

— Ну от, і його рука опинилася в мене на животі. Розумієш, просто так. І раптом він каже: в мене такий гарний живіт, що краще б якийсь офіцер звелів йому висунути другу руку у вікно. Хоче, каже, щоб усе було по справедливості. І забрав руку з живота. Тоді порадив кондукторові, щоб той не горбився. Сказав, що найдужче його обурює, як хтось не вміє гідно носити свій мундир. А кондуктор звелів йому йти спати.— Елоїза на мить задумалась, потім додала: — Важливе не те, що він казав, а як казав.

— А ти розповідала про нього своєму Лью? Хоч щось?

— Лью? Так, колись згадувала. А він найперше запитав, яке в нього було звання.

— А яке саме?

— Ага, й ти туди! — сказала Елоїза.

— Та ні, я просто так...

Елоїза раптом засміялася грудним сміхом.

— Знаєш, що він мені якось сказав? Що він, звичайно, просувається на військовій службі, але не в той бік, що інші. Сказав, що коли йому дадуть звання, то замість причепити нашивки, відріжуть рукави. Сказав: "Поки дослужуся до генерала, мене геть роздягнуть. Лишиться тільки мідяний ґудзик на пупі".— Елоїза глянула на Мері Джейн — та не сміялася.— Хіба не смішно?

— Смішно. Але чому ти не хочеш розповісти про нього своєму Лью?

— Чому? Бо Лью з усіх дурнів дурень — ось чому, — сказала Елоїза. — А крім того, я тобі ось що пораджу, практична особо. Якщо ти ще

колись вийдеш заміж, нічого не розказуй своєму чоловікові. Ти чуєш, що я кажу?

— Чому? — запитала Мері Джейн.

— А тому. Слухайся мене, — сказала Елоїза. — Вони хочуть думати, що тобі раніше з душі вернуло від кожного хлопця, який проходив повз тебе. Я не жартую, чуєш? Звичайно, ти можеш розповідати їм що завгодно. Але правду — ніколи. Чуєш? Ніколи не кажи правди. Якщо скажеш, що колись знала гарного хлопця, то відразу ж додай, що врода в нього була якась не чоловіча, коли скажеш, що знала дотепного хлопця, додай, що він був базіка чи хвалько. Бо якщо ні, то вони докорятимуть тобі ним при кожній нагоді. — Елоїза ковтнула з своєї чарки й задумалася, — Звичайно, вони можуть вислухати тебе розважно, як і годиться. Навіть з розумною міною на обличчі. Але не дай себе ошукати. Послухай мене. Як тільки ти повіриш, що вони розумні, твоє життя стане пеклом. Запам'ятай мої слова.

Мері Джейн посмутнішала. Вона підвела голову з валка на канапі і, змінивши позу, підперла підборіддя рукою. Видно, вона обмірковувала Елоїзину пораду.

— Але ж ти не можеш сказати, що Лью дурний,— мовила вона вголос.

— Чому не можу?

— А хіба він дурний? — невинно спитала вона.

— Ох, нащо даремно балакати,— сказала Елоїза.— Киньмо про це. Я тільки настрій тобі псую. Не слухай мене.

— То чого ж ти вийшла за нього заміж? — спитала Мері Джейн.

— Господи боже! А звідки я знаю. Він казав, що любить твори Джейн Остін. Казав, що її романи мали великий вплив на його життя. Отак і сказав. Потім, коли ми одружились, я дізналася, що він не читав жодної її книжки. Ти знаєш, хто його улюблений автор?

Мері Джейн похитала головою.

— Л. Менінг Вайнс. Чула про такого?

— Ні.

— Я також не чула. І ніхто не чув. Він написав книжку про якихось чотирьох чоловіків, що вмерли з голоду на Алясці. Лью не пам'ятає навіть, як та книжка зветься, але каже, що вона чудово написана. Господи боже! Не стає людині чесності щиро признатися, що їй подобається читати, як ті четверо здихали з голоду в іглу чи як воно зветься. А хоче додати собі ваги, аякже! Чудово написана!

— Ти надто любиш усе критикувати,— сказала Мері Джейн.— Надто до всього прискіпуєшся. Може, то справді гарна книжка...

— Повір мені, що в ній нема нічого гарного,— сказала Елоїза. Потім трохи подумала й додала: — Ти хоч маєш роботу. Розумієш, хоч роботу...

— Але ж послухай,— сказала Мері Джейн.— Може, ти колись таки скажеш Лью, що Волт загинув. Він не буде ревнувати, як знатиме, що Волт,— ну, сама знаєш... Що він загинув і таке інше.

— Ох, люба моя! Яка ж ти, бідолахо, цнотлива! А ще й кар'єру робиш. — сказала Елоїза.— Та тоді буде ще гірше. Він з мене душу висотає. Ти зрозумій. Він знає тільки те, що я дружила з якимось Волтом, якимось дотепним солдатом. Я йому нізащо не признаюся, що Волт загинув. Нізащо! А якби коли й призналася, — хоч це дурні балачки, я не признаюся, — то сказала б, що він загинув у бою.

Мері Джейн підвела голову й потерлася підборіддям об руку.

— Ел... — сказала вона.

-Що?

— Чому ти не розповіси мені, як він загинув? Присягаюся, що я нікому не скажу. Слово честі. Прошу тебе.

— Ні.

— Ну прошу тебе. Слово честі, я не скажу нікому.

Елоїза допила віскі й поставила порожню чарку на груди.

— Ти скажеш Акімові Тамірову, — мовила вона.

— Та що ти! Тобто я нікому ні слова...

— Ох, — зітхнула Елоїза. — Його полк стояв десь, відпочивав між боями, чи що, так написав мені в листі його товариш. Волт і ще один солдат пакували японську плиту, їхній полковник хотів послати ту плиту додому. Чи, може, вони витягли її з ящика, хотіли перепакувати — я добре не знаю. Одне слово, в ній було повно бензину та іншого лиха, і вона вибухнула в них у руках. Тому другому солдатові лише око вибило. — Елоїза заплакала і обхопила пальцями порожню чарку, щоб утримати її на грудях.

Мері Джейн зсунулася з канапи, навколішки підповзла до Елоїзи й почала гладити її по лобі.

— Не плач, Ел, не треба!

— Хіба я плачу? — сказала Елоїза.

— Я розумію, але не плач. Тепер уже не поможе, не плач.

Стукнули двері знадвору.

— Рамона вернулася,— сказала Елоїза в ніс.— Зроби мені таку ласку, піди до кухні й скажи тій, як її там, щоб швидше нагодувала її. Підеш?

— Так, так, тільки не плач. Добре?

— Добре. Іди. Мені тепер чогось гидко навіть подумати про ту кляту кухню.

Мері Джейн підвелася, захиталась, але втрималась на ногах і вийшла з кімнати.

Хвилини через дві вона вернулася. Поперед неї бігла Рамона, навмисне хляпаючи розстебнутими ботиками.

— Вона не дає мені скинути ботики,— сказала Мері Джейн.

Елоїза, що й далі лежала горілиць на килимі, втирала носа. Не забираючи хусточки від носа, вона сказала Рамоні:

— Піди скажи Грейс, нехай тебе роззує. Ти ж бо знаєш, що не можна заходити в ботиках до...

— Грейс в туалеті,— відповіла Рамона.

Елоїза зім'яла хусточку, важко підвелася й сіла.

— Дай ногу,— сказала вона.— Ні, спершу сядь, чуєш?.. Не там, а сюди... сюди... О господи!

Мері Джейн долізла під стіл по сигарети.

— Вгадай, що сталося з Джіммі! — сказала вона.

— Як я можу вгадати? Другу ногу. Дай другу ногу.

— Його переїхала машина, — сказала Мері Джейн.— Який жах, правда?

— Я бачила Стрибуна з кісткою,— сказала Рамона Елоїзі.

— Що там сталося з Джіммі? — спитала її Елоїза.

— Його переїхала машина, і він помер. Я бачила Стрибуна з кісткою, і він не віддавав...

— Дай-но сюди лоба, — сказала Елоїза. Вона приклала руку до чола Райони, — В тебе гарячка. Піди скажи Грейс, хай нагодує тебе нагорі. Потім відразу лягай у ліжко. Я пізніше прийду. Йди вже, йди. І забери свої ботики.

Рамона вийшла з кімнати поволі, ніби на дибах.

— Кинь-но мені сигарету! — попросила Елоїза. — І давай ще вип'ємо.

Мері Джейн подала Елоїзі сигарету.

— Дивно, правда ж? З тим Джіммі. Ну й уява!

— М-м. Підеш налити нам, га? А ще краще принеси пляшку сюди... Я туди не хочу йти. Там усе тхне тим гидотним помаранчевим соком.

Було п'ять хвилин на восьму, коли задзвонив телефон. Елоїза встала зі стільчика біля вікна й пошукала навпомацки черевиків. Але не знайшла. У самих панчохах, поволі, майже апатично, вона підійшла до телефону. Дзвінок не збудив Мері Джейн, що спала на канапі, сховавши обличчя в подушку.

— Алло, — сказала Елоїза в трубку, не вмикаючи люстри. — Слухай, я не можу поїхати по тебе. В нас Мері Джейн. Вона загородила своєю машиною виїзд і загубила ключа. Я не Можу виїхати. Ми хвилин із двадцять шукали ключа в тому, як його, в снігу і в болоті. Може, Дік і Мілред тебе підкинуть? — Вона трохи послухала, — Он як. Шкода, голубе. А чому б вам, хлопці, не вишикуватись і марш-марш додому? Ти б командував: раз-два, раз-два. — Вона знов послухала і сказала: — Ні, я не жартую, їй-богу, ні. В мене просто кепський настрій.

Вона повісила трубку.

До вітальні вона поверталася вже не так упевнено. Підійшовши до стільчика коло вікна, вона вилила в чарку решту віскі. Його було десь на палець. Вона випила, скривилася й сіла.

Коли Грейс ввімкнула в їдальні світло, Елоїза здригнулася і, не підводячись, гукнула їй:

— Краще не накривай до восьмої, Грейс! Містер Венглер трохи спізниться.

Грейс спинилася на порозі їдальні, світло падало на неї ззаду.

— Пішла вже та леді? — спитала вона.

— Ні, відпочиває.

— Он як. Місіс Венглер, я хотіла спитати, чи не дозволили б ви моєму чоловікові залишитися тут. У моїй кімнаті місця вистачить, а йому до ранку можна не вертатися в Нью-Йорк, та й надворі так погано.

— Вашому чоловікові? А де він?

— Ну, тепер він у кухні,— сказала Грейс.

— Ні. Грейс, тут йому не можна ночувати.

— Що, мем?

— Кажу, що йому не можна тут ночувати. Я не збираюся відкривати в себе готель.

Грейс на хвилину застигла, тоді сказала;

— Добре, мем.

І повернулася до кухні.

Елоїза поминула їдальню і рушила нагору сходами, на які падав знизу тьмяний відблиск. На сходах валявся один Рамонин ботик. Елоїза підняла його і щосили шпурнула через поруччя вниз. Він лунко ляснув об підлогу.

Вона ввімкнула світло в Рамониній кімнаті, але не зняла руки з вимикача, ніби шукала в ньому опори. Так вона постояла хвилину, дивлячись на Рамону. Тоді відпустила вимикач і швидко підійшла до ліжка.

— Рамоно, прокинься! Чуєш!

Рамона спала на самому краєчку ліжка, майже звісивши зад. На нічному столику, розмальованому каченятами, лежали скельцями догори окуляри з рівненько складеними дужками.

— Рамоно!

Дівчинка глибоко зітхнула й прокинулась. Вона злякано витріщила очі, але відразу ж примружилася:

— Це ти, мамо?

— Ти, здається, сказала мені, що Джіммі Джіммеріно переїхала машина і він помер?

— Що?

— Не чуєш? Чого ти знов спиш на краю?

— Бо...

— Бо що? Рамоно, не дратуй мене, а то...

— Бо не хочу придушити Мікі.

— Кого?

— Мікі, — сказала Рамона і потерла носа. — Мікі Мікерано.

Голос у Елоїзи зірвався до вереску;

— Ану лягай на середину, чуєш!

Рамона злякано втупилася в матір.

— Стривай-но! — Елоїза схопила Рамону за руки й за ноги і, ледь піднявши, перекинула її на середину ліжка. Рамона не опиралася, не плакала — просто, ані поворухнувшись, дала себе перекинути.

— А тепер спи, — сказала Елоїза, важко дихаючи. — Заплющ очі... Чуєш, заплющ очі!

Рамона заплющила очі. Елоїза підійшла до вимикача й погасила світло. Але на порозі спинилася й довго стояла в темряві. Раптом вона метнулась до нічного столика, вдарилась коліном об ніжку ліжка, але з поспіху навіть не відчула болю. Вона схопила Рамонині окуляри і обома руками притиснула їх до щоки. По обличчю в неї текли сльози і скапували на скельця.

— Бідолашна тупташка-невдашка! — без кінця проказувала вона.— Бідолашна тупташка-невдашка!

Нарешті вона знов поклала окуляри на столик скельцями вниз. Тоді нахилилась до ліжка, мало не втративши рівноваги, й почала обтикувати Рамону ковдрою. Рамона не спала. Вона плакала, і видно, вже давно. Елоїза мокрими губами поцілувала її в уста, відгорнула з лобика волосся й вийшла.

Спускаючись, вона добре похитнулась, а внизу заходилася будити Мері Джейн.

— Що? Хто це? Га? — Мері Джейн рвучко підвелася й сіла на канапі.

— Мері Джейн, прошу тебе, послухай,— захлипала Елоїза.— Ти пам'ятаєш, як на першому курсі я одягла сукню, пам'ятаєш, таку брунатну з жовтим, я її купила в Бойза, а Міріам Бел сказала, що в Нью-Йорку вже ніхто не носить таких суконь, і я цілу ніч ревіла? — Елоїза

поторсала Мері Джейн за руку. — Я ж була доброю дівчиною, — благально спитала вона, — правда ж, доброю?